

Mummon Kammarin toimintakertomus 2008

Vanhusten vapaaehtoinen ja diakonisin perustein tapahtuva auttaminen kodeissa ja hoitolaitoksissa on Mummon Kammarin perustehtävä. Sitä toteuttamaan tarvitaan vapaaehtoisia, heidän rekrytoimistaan, perehdytystään ja tukeaan. Mummon Kammari on vapaaehtoisen vanhustyön toimintakeskus ja samalla avoimien ovien Kyläpaikka. Vapaaehtoistyötä toteutetaan ja kehitetään laaja-alaisessa yhteistyössä. Tätä kaikkea tuetaan tiedotuksen ja julkisuustyön keinoin.

Vanhusten auttaminen ja kyläpaikkatoiminta

Avunpyyntöjä **kodeista** tuli **3182** (ed. vuonna 2877). Noin 1000 soittoa tuli vanhuksilta itseltään. Kaupungin kotihoito otti yhteyttä vanhuksen puolesta 629 (lisäystä kolmannes), seurakuntien työntekijät 8 kertaa. Apua ei voitu järjestää vain 39 tapauksessa. Peruuntuneita pyyntöjä oli 161 esim. sairaalaan joutumisen vuoksi. Tämä kuvaa asiakkaiden huonokuntoisuutta.

Talkkari pikkaraiset tekivät 759 kotikäyntiä, usein työpareina. Avunvälityksen kotikäyntiohjaajan asiakaskontaktien määrä oli lähes 9000. Avunvälitys organisoitiin uudelleen **avunvälityskeskukseksi**.

Arviointia: Alkuvuonna avunvälityksessä oli kriisitilanne, koska kaupungin työllistettyjen potilasavustajien pesti päättyi ja sadat kotivanhukset jäivät ilman asiointi- ja ulkoiluaapua. Avuntarve kaatui Mummon Kammariin. Kaupungilta anottiin lisäresursseja Kammariin, neuvottelut yhä kesken. Työpaine oli valtava, varsinkin kun työläimpään aikaan oli toisen diakonia-avustajan vajuus.

Avunvälitys organisoitiin ripeästi uudelleen. Kolmanteen kerrokseen tilajärjestelyin syntyi avunvälityskeskus. Diakonia-avustajaksi saatiin pätevä sijainen, jonka toimenkuvaan tuli vanhustyön ohjaajan tehtävät. Näin kasvava ulkoiluyöstävötoiminta sai oman organisoijan. Työnjako selkiytyi ja sijaisjärjestelyt toimivat.

Suunnittelu- ja arviointikäynnit vanhusten koteihin lisääntyivät ja vapaaehtoiset sekä opiskelijat saivat paremman perehdytyksen ja tuen. Uudistus keskellä työntäyteisiä päiviä oli merkittävä. Se onnistui, koska koko henkilöstö jousti ja sitoutui siihen. Avunvälitystä nykyisellä henkilöstömäärällä ei ole mahdollisuus kasvattaa. Huonokuntoisten vanhusten määrä kodeissa kasvaa nopeasti. Yhä enemmän tulee pyyntöjä, joihin vapaaehtoistyön keinoin ei pystytä vastaamaan. Priorisointi on jokapäiväistä. Mihin ohjata ne vanhukset, joiden palvelu ei tunnu kuuluvan kenellekään?

Hoitolaitoksissa (Koukkuniemi, Kaupin sairaala ja Hatanpään psykogeriatriset osastot) kävi yhteensä parisataa vapaaehtoista, moni useallakin osastolla ja monessa tehtävässä. Lisäksi vapaaehtoiset **esiintyjäryhmät**, esim. näytelmäryhmä Mukavat, Tiernapojat ja Wanhan ajan muotinäytös -porukka kiersivät laitoksissa, myös pienemmissä vanhusten hoitoyksiköissä ja palvelutaloissa.

Tammelakeskuksen vapaaehtoiset palvelivat vanhuksia ravintolassa ja päiväkeskuksissa. Teatterin pyörätuoliaavustajat päivystivät **Tampereen Työväen Teatterin** päänäyttämön näytöksissä. **Dementiapäiväkodissa** oli vapaaehtoisia. **Tays:n narikka-toiminta** päättyi remontin tieltä 14 vuoden työn jälkeen. Osa narikan vapaaehtoisista on sijoittunut muihin Kammarin tehtäviin.

Arviointia: Hoitolaitoksissa tarvetta on paljon, vain osa tulee Mummon Kammarin tietoon. Yhteistyö henkilökunnan kanssa on aktiivista. He osallistuvat kiitettävästi vapaaehtoistyöntekijöiden perehdytykseen ja tukemiseen. Suuri yhteinen ponnistus oli Mummon Kammarin vapaaehtoistyön perehdytyskansioiden uusiminen: Lopputulos on hyvä.

Kyläpaikassa toiminta jatkui vireänä. Eri tehtävissä oli mukana yli 200 vapaaehtoista. Vapaaehtoiset toteuttivat **576 tilaisuutta/harrastustuokiota**, joissa oli kävijöitä yhteensä yli 9000. Mummon Kammarin toimintaa esiteltiin n. 50 ryhmälle, kaukaisimmat tulivat Slovakiasta, Tanskasta ja Norjasta. Myös Mamu-ryhmät vierailivat, venäläisiä innostui toimimaan mukana.

Vapaaehtoisten omatoimisuudesta esimerkkinä on askarteluporukka, joka ideoi ja toteutti **Mummon Puodissa** ja adventtimyyjäisissä myytävät tuotteet. Myyjäisten tuotto oli 3.246 €

Tänä vuonna vihdoinkin toteutettiin Kyläpaikassa huonokuntoisten kotivanhusten retkipäiviä. Vanhukset ja saattajat tavoitettiin avunvälityskeskukseen kautta. Myös kodeissa käyvät omaistävät toivat vanhuksiaan Kyläpaikkaan.

Kyläpaikka osallistui Suomessa olevien kohtaamispaikkojen kartoitukseen. Vastaajia oli ko. päivänä 100. Palautteessa nousi esille 'lämmän vastaanotto'.

Arviointia: Kyläpaikassa on tilaa monenlaiselle osaamiselle, myös vähäisille voimavaroille. Sen merkitys uusien vapaaehtoisten innostamisessa on kasvanut. Vapaaehtoisten osaamisen hyödyntäminen onnistui hyvin, toiminta monipuolistui.

Kyläpaikka palvelee täysin vapaaehtoisvoimin. Se onnistui, koska se oli organisoitu hyvin. Kokenut ja vapaaehtoisensa tunteva vanhustyön ohjaaja suoriutui hyvin kyläpaikkatoiminnan järjestämisestä. Kehittäminen vielä enemmän mahdollistuisi, jos toimenkuvaan ei kuuluisi myös osa toimistotehtävistä sekä esim. lukuisat opiskelijoiden opinnäytetyöt ja jatkuvat ongelmat tilojen kunnossapidossa (siivous).

Vapaaehtoiset, perehdytys ja tuki

Vapaaehtoisia oli vuoden lopussa **1279**, joista uusia **216** (lisäystä edelliseen vuoteen 102), aktiivisesti mukana oli 700-900, osa useassa eri tehtävässä, monena päivänä viikossa. Vuoden aikana lopetti **114** ja **284** vaihtoi tehtävästä toiseen. Vapaaehtoisten keski-ikä oli 61,7. Miehiä mukana kaikkiaan 200.

Uudet vapaaehtoiset sijoittuivat:		Ikäjakauma:	
Avunvälitys koteihin	141	alle 40-vuotiaita	141
Hoitolaitokset	55	40-69 -vuotiaita	694
Erityisryhmät	12	yli 70-vuotiaita	401
Kyläpaikka	25		1236
Toimisto	6	ei ikätietoa	43
	239	yhteensä	1279

Uusille vapaaehtoisille annettiin alkuperehdytys Mummon Kammarin perehdytystilaisuuksissa, joita järjestettiin viikoittain. Sen jälkeen toiminnanjohtaja haastatteli heidät ja sopi jokaisen kanssa yhdessä sopivasta vapaaehtoistehtävästä. Tämän jälkeen ao.

työalasta vastaava Mummon Kammarin työntekijä antoi käytännön perehdytyksen ja sopi seurannasta ja tuesta.

Hoitolaitokset järjestivät ryhmäohjausta ja vertaistukitilanteita samoissa tehtävissä palveleville vapaaehtoisilleen. Sairaalavapaaehtoisten tärkeänä tukijana toimi sairaalapastori Vesa Fabrin. Kaikille vapaaehtoisille oli tarjolla yhteisiä koulutustilaisuuksia. Henkilökohtaista viriketoiminta- ja apuvälineohjausta oli mahdollisuus saada tarvittaessa. Pastori Eeva-Liisa Mäkeläinen ohjasi ”Ihmissuhdekiemura” –ryhmää. Sosiaaliohjaaja Maija-Liisa Vänninmaja ohjasi Dementia-ryhmää.

Vapaaehtoisille järjestettiin virkistysretkiä, niistä osa toteutettiin yhteisinä vanhusten kanssa. Kirkkotilaisuuksia oli yhteensä 7, niissä oli yhteensä 3470 osallistujaa.

Mummon Kammarin toiminta rakensi ja vahvisti monin tavoin ihmisten välistä yhteisöllisyyttä.

Arviointia: Uusia vapaaehtoisia tuli ilahduttavan paljon. Lyhytaikaista sitoutumista vaativat tehtävät esim. ulkoilu- ja kesäystävötoiminta rohkaisivat mukaan. Tehtävästä toiseen vaihtavia oli enemmän kuin koskaan ja se lisäsi työntekijöiden työtä merkittävästi. Mummon Kammarin työntekijöiden uusi työnjako ja monipuolinen osaaminen mahdollistivat vapaaehtoisten tarvitseman perusperehdytyksen. Erityisenä haasteena on turvata kaikkien uusien vapaaehtoisten samoin kuin pitkään palvelleiden vapaaehtoisten tarvitsema sekä kaikkien uusien tehtävien edellyttämä riittävä koulutus. Suunnittelu- ja kehittämistyölle ei aikaa jäänyt.

Laaja-alainen yhteistyö

Tärkein ja päivittäinen yhteistyökumppani on **kaupungin sosiaali- ja terveysalan** työntekijät. Heidän kautta tavoitettiin kotivanhuksia **626** kertaa. Laitoksista kaikki tilaukset tulivat hoitohenkilöstön kautta. He myös perehdyttivät ja tukivat vapaaehtoisia. **Paikallisseurakuntien** työntekijät 10 paikallisseurakunnasta kävivät pitämässä Kotialttarin äärellä –tuokioita. **Leskien Klubi –kahvilaa** toteutettiin yhdessä Elonpolkuja-verkoston ja Tuomiokirkkoseurakunnan kanssa.

Oppilaitosyhteistyö oli vilkasta. Opiskelijoita, työharjoittelijoita ja työelämään tutustujia oli kaikkiaan **48** seuraavista oppilaitoksista:

Tampereen yliopisto, TAKK, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu, Työvoimahallinto, Kiipulan ammattiopisto OTE-kurssi, Tampereen terveydenhuolto-oppilaitos, Ammattiopisto Luovi, Tampereen Aikuiskoulutuskeskus, Pirkanmaan ammattiopisto, Tampereen Kotitalousoppilaitos, Tammerkosken koulu, Pirkanmaan Aikuisopisto, sekä Epiälän toimintakeskus.

Uusiksi yhteistyökumppaneiksi tarjoutui mm. joitakin Lions-klubeja, Metso Automaatioliiketoiminnan tuotepäälliköitä ja Kennelpiirin Kaverikoiratoiminnan puuhaihmiä. Tampereen Poliisilaulajien tuki jatkui.

Vanhustyön ohjaaja Helena Nikkola jatkoi **Elonpolkuja-yhteistyöverkoston tapahtumatyöryhmässä**. Toiminnanjohtaja oli edelleen mukana **Pirkanmaan Sairaanhoidopiirin Hoitoeettisessä neuvottelukunnassa**, jonka puheenjohtajana toimii piispa Juha Pihkala.

Arviointia: Mummon Kammarin yksi menestystekijä on toimiva yhteistyöverkosto. Esim. päivittäinen, tiivis yhteys kaupungin työntekijöihin auttoi taas avunvälitystämme löytämään eniten apua tarvitsevia vanhuksia. Yritysyhteistyötä voisi olla enemmän, mutta se edellyttäisi lisää Kammarin aktiivisuutta. Siihen ei ole ollut riittävästi

aikaa. Opiskelijoiden suuri määrä osaltaan auttoi siinä, että avunvälityskeskus suoriutui kotikäyntipaljoudesta.

Viestintä- ja julkisuustyö

Tiedotusvälineet ottivat aktiivisesti yhteyttä, juttuja ja artikkeleita oli n. 60 kpl. Mummon Kamhari tiedotti viikoittain paikallisissa tiedotusvälineissä. **Verkkolehti-vapaaehtoiset** (www.aamulehti.fi/mummonkamhari) kokoontuivat 11 kertaa. Syksyllä aloitti työryhmä Mummon Kammarin **kotisivujen suunnittelun**. **Kammariviesti** postitettiin vapaaehtoisille ja yhteistyötahoille 5 kertaa. Yhteensä erilaisia tiedotteita postitettiin ja jaettiin lähes **24000** kpl. Toimistossa merkittävän työpanoksen esim. postitustalkoissa antoivat **toimistovapaaehtoiset**. Kiireestä ja ajoittain puutteellisesta työrauhasta huolimatta esim. tilastointia ja luokittelua pystyttiin kehittämään.

Toiminnanjohtaja kutsuttiin kirjoittamaan työstään **Työ- ja elinkeinoministeriön Sukupolvi-foorumi-projektiin** *Miten työelämästä tehdään parempi kaikenikäisille*. Mukana myös Ministeri Tarja Gronbergin kutsumassa aivoriihessä, josta tuotetaan **Hyvän työn manifesti**.

Arviointia: ”Ilman tietoa ei ole toimintaa!” Tiedottaminen vei paljon aikaa. Tiedotusvälineiden palveleminen pyrittiin hoitamaan kiireessäkin hyvin, esim. haastattelupyynnöt työllistivät ajoittain.

Mummon Kammarin vapaat varat

Mummon Kamhari lahjoitti toiminnassaan kertyneitä ns. vapaita varoja yhteensä **9.700 €** lahjoituskohteiden erittely liitteessä. Vapaaehtoisten virkistysretkien kuluja samoin kuin kirkkotilaisuuksien esiintyjien palkkioita maksettiin vapaista varoista (yli **6.000 €**).

Mummon Kammarin toimintasuunnitelman toiminnallisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Sosiaalisen vuorovaikutuksen lisääminen.

Senioritoimintaa kehitettiin. Vapaaehtoisten keski-ikä oli 61,7 vuotta. Uusia tuli toimintaan 216. Vapaaehtoistoiminta tarjosi heille mahdollisuuksia uusiin sosiaalisiin verkostoihin.

Seniorit itse osallistuivat toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen, esim. Nikolainsalissa pidetyt suuret yleisötilaisuudet, Maailman kaunein piano –taidepeittotalkoot ja Oravanpyörästä keinutuoliinko –luentosarja keväällä.

Tampereelle viimeisen vuoden aikana muuttaneita, 63 vuotta täyttäneitä kutsuttiin kirjeitse tutustumaan toimintaan. Joitakin on käynyt tilaisuuksissa ja lähtenyt myös mukaan auttamistoimintaan.

Arviointia: Mummon Kammarin vapaaehtoistoiminnassa perustehtävästä hyvin suoriutuminen on ensisijainen tavoite. Avuntarpeen äkillisiä muutoksia oli mahdoton enustaa. Vanhusten avuntarve kasvoi hetkessä, oli nopeasti reagoitava, muutettava toimintatapoja. Kiireellä kehitettiin toimiva avunvälityskeskus. Toimintasuunnitelman -08 toiminnallisia tavoitteita noudatettiin siltä osin kuin se oli mahdollista. Seniorien tuki Mummon Kammarin työlle oli valtava. On vain muistettava, että vapaaehtoiset eivät toimi keskenään, ellei taustalla ole osaava henkilöstö, joka organisoii, perehdyttää ja tarvittaessa tukee.

Tavoite 2: Seurakuntien sisäisen yhteistyön kehittäminen

Mummon Kammarista lähti kaikkiin paikallisseurakuntiin **kysely yhteistyötä** koskevien odotusten, mahdollisuuksien ja esteiden kartoittamiseksi. Se meni kirkkoherroille postitse sekä sähköpostitse, toivomuksena käsitellä asia esim. työntekijäkokouksessa.

Jo vuosia oli tullut palautetta joiltakin paikallisseurakunnilta, että Mummon Kamhari ei tee yhteistyötä. Avunvälityksestä on kuitenkin tiedotettu jatkuvasti paljon, mutta seurakuntien työntekijöiltä ei vanhusten avunpyyntöjä juuri tule. Kyselyn toivottiin tuovan tähän vastauksia.

Kyselylomake oli käsitelty vain viidessä seurakunnassa. Kaksi näistä oli tyytyväisiä nykykäytäntöön. Jossakin vastauksessa ehdotettiin jotakin sellaista, mikä on jo vuosia ollutkin avunvälityksen käytäntönä. Palaute kyselystä ja mahdolliset jatkotoimenpiteet siirtyivät ensi vuoden alkuun.

Hienoa oli, että lähes kaikki paikallisseurakunnat tukivat Mummon Kammarin hartaushetkiä ja kirkkotilaisuuksia. Erityiskiitos DU Matti Hannulalle. Leskien Klubi – toiminnassa jatkoi mukana Tuomiokirkkoseurakunnan diakonissa Helena Soininen.

Mummon Kammarin työntekijöiden edustajat osallistuivat seurakunnan foorumityöskentelyyn: toiminnanjohtaja Maarit Tammisto osallistui **vapaaehtoistyön foorumiin** ja kotikäyntiohjaaja Pirjo Nykänen **vanhustyön foorumiin**. Vanhustyön ohjaajat ja diakonia-avustaja olivat mukana diakoniakoulutuksessa.

Arviointia: Kotivanhukset ja heidän parissaan työskentelevät Tampereen kaupungin työntekijät pyysivät vapaaehtoisapua Kammarista yli 3000 kertaa. Miksi seurakunnan työntekijät eivät hyödynnä tätä palvelua vanhuksilleen? Siihen ei kyselylläkään vastausta saatu, joten kehittäminen siltä osin on vaikeaa.

Tavoite 3: Mummon Kammarin vapaaehtoistyön laatutyön kehittäminen

Em. tarvekysely paikallisseurakuntiin toteutui, jatkokehittely seuraavalle vuodelle.

Laitosvapaaehtoistyön tueksi uusittiin **Mummon Kammarin vapaaehtoistyön kansiot** sekä laadittiin **opaslehtinen** uusille vapaaehtoisille. Hanke toteutettiin yhteistyössä hoitohenkilökunnan edustajien, sairaalapapin ja vapaaehtoisten kanssa. Työskentely vaati useita kokoontumisia. Merkittävää apua saatiin opiskelijayhteistyönä Tampereen yliopistosta. Kansiot jaettiin kaikille Koukkuniemen ja Kaupin osastoille. Myös Mummon Kammarin vapaaehtoistyöstä kertovat **osastojen huoneentaulut** uusittiin. Kustannuksista vastasi Mummon Kamhari (vapaat varat).

Mummon Kamhari osallistui myös seurakuntien diakoniakeskuksen **Laatukäsikirjan** toteuttamiseen. Kotikäyntiohjaaja Pirjo Nykänen osallistui **laatutyöryhmään**, (v. 2007 toiminut työhyvinvoinnin kehittämistyöryhmä jatkoi laatutyöryhmänä).

20-vuotisjuhlajulkaisun kirjoittamista jatkettiin, toimittajana Terttu Härkönen. Myös kauppatiet.tri Iiro Jahnukaisen osuutta kirjasta hiottiin. **Juhlavuoden** valmistelu jatkui.

Arviointia: Perustyö pyrittiin tekemään hyvin. Suunnitteluun ja kehittämiseen jäi hyvin vähän aikaa. Kirjallisten töiden, kyselyiden ja kartoitusten määrä sähköpostin yleistyttyä on kasvanut. Laitosvapaaehtoistyön kansioden aikaansaaminen oli hyvä yhteistyöhanke myös laatutyön kannalta.

Tavoite 4: Vapaaehtoistyön toimintatapojen kehittäminen

Vapaaehtoisten omatoimisuus lisääntyi. Leskien Klubi –kahvilassa mukana edelleen joku työntekijöistä (Mummon Kammari, Tuomiokirkkoseurakunta tai Elonpolkuja-verkosto). Määräaikaista sitoutumista edellyttävää vapaaehtoistyötä lisättiin panostamalla **kesäystävä**-toiminnan markkinointiin.

Arviointia: Vapaaehtoisten omatoimisuuden edellytys oli, että heille löytyi sopiva tehtävä, johon työntekijä perehdytti ja oli tarvittaessa tukena. Työntekijöiden oli osattava antaa vastuuta ja luottaa. Ennen kuin vapaaehtoinen toimii omatoimisesti, se vie työntekijältä aikaa. Ajan puutteen vuoksi ei vapaaehtoisten monipuolista osaamista pystytty täysin hyödyntämään. Kesäystävätoiminta onnistui hyvin. Ulkoiluystävätoiminta alkoi vireästi. Kokemus lyhyen sitoutumisen kautta rohkaisi monia uusia vapaaehtoisia jatkamaan.

Mummon Kammarin henkilöresurssit

- toiminnanjohtaja **Maarit Tammisto**
- toimistos sihteeri **Anja Leino**, toimistopalvelut, toimisto- ja verkkolehtivapaaehtoiset
- kotikäyntiohjaaja **Pirjo Nykänen**, avunvälitys koteihin, kotikäyntivapaaehtoiset ja talkkari pikkaraiset
- vanhustyön ohjaaja **Helena Nikkola** omaystävät kodeissa ja laitosvapaaehtoiset
- vanhustyön ohjaaja **Hannele Virkola**, ulkoiluystävät 5-11/08 ja kotikäyntiohjaajan sijaistaminen
- vanhustyön ohjaaja **Hanna Vihottula**, kyläpaikan vapaaehtoiset ja osa toimistotyöstä, kotisivuvapaaehtoiset
- diakonia-avustaja **Sirpa Siira**, opas- ja saattajatehtävät

Lisäksi 6 kpl kuukauden kesätyöntekijää.

Mummon Kammarin henkilöstö on osallistunut koulutuksiin:

Koulutukset

Word 2003, Internetin käyttö työyhteisössä
vapaaehtoistyö ja viestintä
vanhustyön laatupäivä
kotihoiton ideapäivä
diakoniatyön ammatillinen täydennyskoulutus diakonia-avustajille
koulutuspäivä kuoleman kysymyksistä
vapaa säästys
virikkeitä kodin arkeen
MRSA-koulutus
+65 ikääntyneiden päihde- ja mielenterveystyömallihankkeen koulutus

Neuvottelupäivät

kirkon diakoniapäivät
diakoniakeskusten toimistoväen neuvottelupäivät
kirkon vapaaehtoistyön valtakunnalliset neuvottelupäivät
hoitotyön koulutuksen kehittämispalaveri
suurten kaupunkien seurakuntien vapaaehtoistyön vetäjien neuvottelupäivät

Mummon Kammarin järjestämiä luentoja vapaaehtoisille ja työntekijöille

ikäihmiset ja mielenterveys, dementia-luentosarja, arjen apuvälineet, ihmissuhdeasioita, kun sanoja ei enää löydy, miten autan muistamatonta vanhusta, iäkkäiden terveysliikunta.

LIITTEET SAA PYYDETTÄESSÄ:

- 1 Avunvälityskeskus
- 2 Kyläpaikka
- 3 Kirkko- ym. tilaisuudet
- 4 Lehtiartikkelit ja tiedotteet
- 5 Lahjoitukset